

## En undersøgelse af detailavancen under bruttoprissystemet.

Den 9. februar 1954 udbad Folketingets udvalg angående forslag til lov om tilsyn med monopol og konkurrencebegrænsning og forslag til lov om oprettelse af et næringsfrihedsråd sig fra Handelsministeren besvarelse af 28 forskellige spørgsmål vedrørende konkurrencebegrænsende aftaler m. v.

Den 25. september 1954 afgav ministeren sine svar herpå, og disse er nu offentliggjort som blad nr. 494 til lovforslag nr. 53 og 57.

Af de afgivne svar har flere afgjort erhvervsøkonomisk interesse. Dette gælder f. eks. redegørelsen for forskellige af Priskontrolrådets indgreb i besvarelsen af spm. 1; undersøgelsen af bruttoprissystemets virkninger under spm. 2; redegørelsen for domstolenes hidtidige praksis overfor konkurrencebegrænsende aftaler (spm. 3); praktiske eksempler på, hvor et monopoltilsyn kan tænkes at fastsætte maksimalpriser og maksimalavancer (spm. 16); svaret på spm. 24, der lyder: Hvilke aftaler er blevet ophævet siden trustkommissionens nedsættelse i 1949, og kan der påvises prismæssige virkninger heraf? Endelig kan opmærksomheden også henledes på spm. 25 ang. virkninger af aftaler mellem forskellige virksomheder om en deling af produktionen.

Som eksempel skal her gengives besvarelsen af det ene af spørgsmålene under spm. 2.

*Red.*

### *Spørgsmål 2.*

Der ønskes en nærmere undersøgelse vedrørende bruttoprissystemet på følgende områder:

- a) En sammenligning af detailavancen i tilfælde med og uden dette system.

### *Besvarelse:*

Prisdirektoratet har i slutningen af 1953 påbegyndt en gennemgang af samtlige registreringer vedrørende bruttoprissystemer med henblik på at udarbejde en oversigt over avanceniveauet på de af disse registreringer omfattede varer.

Den nævnte gennemgang har i mange tilfælde nødvendiggjort en korrespondance med de registrerede virksomheder, og materialet er endnu ikke helt tilvejebragt. Af omkring 300 nugældende registreringer har man således kun fuldstændige oplysninger om avancer og rabatter for 197 registreringer.

I denne forbindelse vil man ikke undlade at bemærke, at sammenligning af detailavancen i tilfælde med og uden bruttopriser er overordentlig vanskelig.

Hertil kommer, at det må tages i betragtning, at priskontrolrådets register kun ufuldkomment gengiver den faktiske udbredelse og betydning af brutto-

prissystemet, idet det er direktoratets indtryk, at en række af bruttopriser ikke er anmeldt og registreret.

Efter disse mere generelle bemærkninger skal man til de enkelte punkter under spørgsmålet oplyse følgende:

ad a) Under henvisning til ovenstående skal man indskrænke sig til at give nogle af de enkleste eksempler, man har kendskab til, og som har kunnet udarbejdes uden større undersøgelse eller bearbejdelse af materiale. Disse eksempler viser indenfor begrænsede områder nogle umiddelbare konsekvenser af bruttoprissystemet, men kan af ovennævnte grund kun med forbehold bruges ved den samlede vurdering af systemets virkning.

Alle de i eksemplerne anførte avancer er beregnet i forhold til indkøbsprisen.

1. En af direktoratet i januar 1954 foretaget undersøgelse vedrørende metervarer af *krympebehandlet bomuld* viste for ikke-prisbundne varer, at  $\frac{2}{3}$  af iagttagelserne havde en detailavance på mindre end 35 pct. En dansk fabrik, hvis omsætning af samme type metervarer er meget betydende, har fastsat bindende bruttopriser inkluderende en fast detailavance på 35 pct.; for en importeret vare af samme type er endvidere fastsat bindende priser med en fast detailavance på 37 pct. Undersøgelsen bygger på 85 iagttagelser.
2. For ikke-prisbundne metervarer af *vaskeuld* viste undersøgelsen, at detailavancen for  $\frac{3}{4}$  af iagttagelserne ikke oversteg 39 pct. De af foran omhandlede danske fabrik fastsatte bindende priser for varer af samme type inkluderer faste detailavancer på 39—40 pct., medens der iøvrigt i de for en lignende importeret vare af et kendt mærke ansatte vejledende priser er indregnet en fast detailavance på 50—60 pct. Undersøgelsen bygger på besøg i ca. 200 forretninger.
3. De 3 danske kamgarnsspindier, der fremstiller praktisk taget hele den danske produktion af *uldent håndstrikkægarn*, anmeldte i 1953 bruttopriser til forbruger for håndstrikkægarn af finere kvaliteter (20 pct. af omsætningen), hvilke priser indeholdt en fast detailavance på 35 pct. af indkøbsprisen. Fabrikkerne motiverede indførelsen med den hårde konkurrence fra importeret håndstrikkægarn, der er af tilsvarende kvaliteter, og for hvilke der for den største del af omsætningen er fastsat bindende bruttopriser; disse inkluderer en fast detailavance på 35—42 pct., idet dog avancen for den væsentligste del af omsætningen er ca. 40 pct.  
Til sammenligning kan anføres, at en af prisdirektoratet i januar 1954 foretagen undersøgelse vedrørende dansk ikke-prisbundet håndstrikkægarn viste for  $\frac{2}{3}$  af iagttagelserne en detailavance på 25—26 pct., medens resten fordelte sig nogenlunde ligeligt på henholdsvis højere og lavere avancer. Endvidere viste undersøgelsen, at også avancerne på de nu prisbundne garner forinden bruttoprisfastsættelsen var ca. 25 pct. Undersøgelsen bygger på 384 iagttagelser.
4. En af direktoratet i november 1953 foretagen undersøgelse vedrørende ikke-prisbundet *herreundertøj* viste en gennemsnitsdetailavance på 33—34 pct., idet  $\frac{2}{3}$  af iagttagelserne lå på dette niveau eller lavere. Indenfor dette vareområde har for tiden kun ganske få firmaer fastsat bruttopriser; for det mest opreklamerede mærke er fastsat bindende priser, der in-

kluderer en fast detailavance på 39—41 pct. Undersøgelsen bygger på 33 iagttagelser.

5. Indenfor *nylonstrømper* har bruttopriser en vis udbredelse. En i januar 1954 foretagen undersøgelse i detailhandelen viste, at avancenniveauet for prisbundne strømper som helhed lå højere end for strømper med frie priser. For de sidste viste halvdel af iagttagelserne en avance på mindre end 40 pct., medens langt den overvejende del af de prisbundne strømper havde en højere avance end 40 pct. Undersøgelsen bygger på 418 iagttagelser.
6. Et firma, der for importeret *sysilke* har anmeldt vejledende bruttopriser til forbruger, har nylig meddelt, at firmaet overvejer at gøre priserne bindende. Som motivering herfor angives, at et varehus i provinsen p. t. sælger varen — for hvilken den ansatte pris er 50 øre pr. rulle — for 40 øre, hvorfor firmaet frygter, at dette efterhånden vil medføre, at detailhandlerne i højere grad vil forhandle varer fra et andet stort firma, der gennem prisbinding har sikret en detailavance af samme størrelse som indeholdt i de hidtil vejledende priser.
7. Detailavancen for pakkede *havregryn* var før krigen — på hvilket tidspunkt der var fastsat bruttopriser — væsentlig højere end detailavancen for havregryn i løs vægt, nemlig henholdsvis 16 og 12 øre pr. kg. I dag, da der ikke findes bruttopriser for pakkegryn, er forholdet omvendt: gennemsnitlig 20—21 øre pr. kg for pakkegryn og 25—26 øre for løsvægtsgryn, hvad der også svarer bedre til de større omkostninger, der er ved omsætning af løsvægtsgryn.

Forsåvidt angår forholdene før krigen, er oplysningerne baseret på det af direktoratet fra møllerne indhentede materiale til brug ved fastsættelsen af maksimalpriserne i 1940.

Ved beregningen af de angivne avancer pr. d. d. er detailprisstatistikken sammenholdt med prisen ab mølle; den således fremkomne totale forhandleravance er fordelt mellem grossist og detailhandler efter samme forhold som konstateret ved seneste inspektørundersøgelse i januar 1952 (jfr. meddelelser fra prisdirektoratet nr. 2—3, 1952).